

LEBRIS

We know
books

ISTORIA CIVILIZAȚIILOR

în 1000 de obiecte

CUPRINS

We know
books

SOCIETĂȚI TIMPURI

20 000–700 î.Hr.

- 012** Primii oameni dau formă lumii
- 016** Enigma civilizației Indului
- 018** Leagănul civilizației
- 026** Viață înainte și după moarte în Egipt
- 040** Războinici europeni din Epoca Bronzului
- 043** Măreții hitiți
- 044** Societăți palatiale din Marea Egee
- 047** Fenicienii îndrăzneți
- 048** Primul Imperiu Ceresc al Chinei
- 054** Înfricoșătorii zei din Anzi
- 055** Tărâmul mistic al olmecilor

CIVILIZAȚII ANTICE

700 î.Hr.–600 d.Hr.

- 058** Orașele-stat ale Greciei antice
- 066** Regate ale celților
- 071** Marele Imperiu Persan
- 074** Etruscii creativi
- 080** Splendoarea Romei
- 090** Stăpânire străină în Egipt
- 098** Primele imperii ale Indiei
- 100** Regatele unificate ale Chinei
- 105** Japonia Yayoi și Kofun
- 106** Primele orașe ale Mezoamericii
- 110** Misterioșii Nazca și Moche

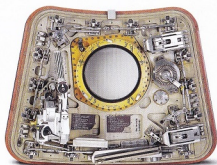
COMERȚ ȘI IMPERII

600–1450

- 114** Regate germanice ale Europei
- 120** Negustorii și năvălitorii vikingi
- 130** Gloria Bizanțului
- 134** Curți și califate islamice
- 135** Culturi islamice din Spania și Africa
- 136** Cruciați și cuceritori normanzi
- 146** Ascensiunea Sfântului Imperiu Roman
- 151** Regate timpurii în Europa de Est
- 152** Imperii ale hanilor mongoli
- 154** Artă și devoțiune în India clasică
- 160** China imperială și Tronul Dragonului
- 168** Budism în Japonia medievală
- 170** Regatele de Aur ale Coreei
- 172** Orașele-templu ale Cambodgiei
- 174** State selgiucide și otomane timpurii
- 176** Spiritul sud-vestului american
- 178** Făuritorii de mituri ai Mezoamericii
- 188** Comori din Anzi
- 192** Sculptorii din Insula Paștelui

LBRIS

We know
books

ILUMINISM ȘI IMPERIALISM

1450-1750

- 196** Artă și știință în Europa Renașterii
- 210** Reformă, război și Iluminism
- 222** Apogeul puterii otomane
- 228** Poezie și putere în Imperiul Safavid
- 232** Cultură în ultima dinastie a Coreei
- 236** Epoca de prosperitate a Chinei
- 244** Ultimele zile ale samurailor
- 254** Măreția Indiei mogulilor
- 260** Ascensiunea Imperiului Maratha
- 262** Imperiul comercial al Beninului
- 266** Etiopia și lumea creștină
- 268** Colonii europeni în Lumea Nouă

INDUSTRIE ȘI INDEPENDENȚĂ

1750-1900

- 272** Nașterea epocii industriale
- 282** Revoluție și republică în Franța
- 286** Declinul Imperiului Habsburgic
- 288** Rusia sub dinastia Romanovilor
- 290** Cursa pentru imperii africane
- 294** Imperiul Sikh
- 298** Compania Indiilor de Est și Rajul
- 302** Redeschiderea Japoniei
- 308** Tulburări în China imperială târzie
- 314** Luptă colonială în Asia de Sud-Est
- 316** Explorare și expansiune în Pacific
- 318** Colonii în Australia și Noua Zeelandă
- 320** Revoluție în America Latină
- 322** Tradiție și război în America de Nord
- 328** Nașterea Statelor Unite

O LUME TOT MAI MICĂ

1900-PREZENT

- 340** Secolul zborului
- 344** Transport de masă
- 350** Secolul divertismentului
- 354** Cele două războaie mondiale
- 360** Combateră a bolilor
- 364** Viață după revoluție
- 366** Casa occidentală
- 372** Modă pentru oameni
- 376** Epoca spațială
- 380** Tehnologia războiului modern
- 382** Conectând lumea

- 384** Indice
- 397** Multumiri

LIBRIS

We know
books

SOCIETĂȚI TIMPURI

20 000-700 î.Hr.

PRIMI OAMENI

DAU FORMĂ LUMII

We know
books

Bilă enigmatică cu motive șerpuitoare

Nu știm de ce erau sculptate bile din piatră în nord-estul Scoției, dar abilitatea pe care o implică sugerează că erau la marea preț.

Extraordinarul succes al umanității se datorează ingeniozității noastre în a crea mijloace culturale prin care să ne depășim limitările fizice. Unelele timpurii de piatră par azi rudimentare, dar au fost primul pas pe calea spre computere, aselenizare și nu numai. Pe parcurs, am dezvoltat limbajul, care ne-a permis să împărtășim cunoștințe, aptitudini și idei.

Așezări stabile ▽

Urișul sat neolitic Catal Hoyük, din Turcia, era compus din case compacte, în care se intra prin acoperiș, pe o scară. În camera principală se aflau o vatră, dulapuri, bănci și platforme pentru dormit și șezut. Pe pereții erau adesea pictați bivoli.

Strămoșii noștri au evoluat în Africa. Acum circa 3,3 milioane de ani, au dezvoltat unelte din piatră, poate pentru a sparge oase ca să ajungă la măduvă. Așa a început Epoca Pietrei, împărțită în Paleolitic, Mezolitic și Neolitic. Acum circa 1,7 milioane de ani, oamenii din Paleolitic s-au răspândit în Asia și în Europa, apoi au învățat să vâneze și să controleze focul. Specii diferite au coexistat, inclusiv *Homo sapiens* (omul modern), care a apărut în Africa după 300 000 î.Hr. și s-a încrucișat cu alte specii –

în special cu neandertalienii –, pe măsură ce traversa Asia, Australia și Europa după circa 100 000 î.Hr. Deși, la fel ca noi, neandertalienii își îngropau morții, îi îngrijeau pe cei bolnavi și bătrâni și creau artă, în 40 000 î.Hr. doar specia noastră rămăsese, iar până în 12 000 î.Hr. s-a răspândit în Americi.

PRIMI AGRICULTORI

Pe la 9600 î.Hr., glaciațiunea se închisese, iar clima era similară celei de azi. Noi resurse le-au permis unor comunități să se stabilească

permanent, în loc să călătorească pentru a găsi hrană în diferite anotimpuri. Unele specii de plante și animale au fost intens exploatare, până au ajuns controlate, cultivate și domesticate de om. După ce agricultura și viața sedentară au dus la creșterea populației, agricultorii din Neolitic și-au extins teritoriul.

Comunitățile sedentare s-au bazat pe rețele de schimb extinse pentru a obține resurse. Obiecte exotice, geme și metale au devenit foarte căutate de conducători care volau să-și demonstreze autoritatea.

TEHNOLOGIE ȘI INOVAȚIE

Primele ustensile erau din piatră. Muchiile ascuțite ale pietrelor au permis folosirea altor materiale, precum lemnul, în realizarea uneltelor. În sute de mii de ani, uneltelor au devenit mai specializate pentru anumite acțiuni, iar gama de materiale s-a extins – lut, cochilii și, mai târziu, metale.

PRIMELE UNELTE

Topor de mână

Primele unelte din piatră de acum circa 3,3 milioane de ani aveau o singură muchie simplă ascuțită. Topoarele de mână, apărute acum 1,65 milioane de ani, erau atent făcute pentru săpat sau tăiat.

vârf pentru săpat și scobit
mărgine ascuțită pentru tăiat
mâner confortabil de ținut în mână

BAZĂ A LAMEI

LAMĂ NEMODIFICATĂ

LAMĂ RUPTĂ

Bază și lame de obsidian

Oamenii moderni au inventat lame, pe care le-au folosit ca unelte de tăiere sau le-au remodelat în alte scopuri. Dintr-o singură bucată de obsidian se puteau obține multe lame mici.

VĂNĂTOARE

bază crestată care se prindea de mâner

cârlig

cap care se atășa de mâner

Vârf Clovis
Cultura nord-americană Clovis a conceput vârfuri elegante pentru sălțile, folosite în vânătoarea de bizoni și de mamuți. Acest exemplar a fost găsit în scheletul unui mamut.

Harpon cu cârlig

Pescuit, practic de primii oameni, a devenit tot mai important după ultima eră glaciară. Echipamentul includea cârlige din lemn, și sau coarne de animal și harpoane, năvoade și capcane complexe.

FIERĂSTRĂU TIMPURIU

muchie cioplită pentru a forma o serie de zimți

Fierăstrău egiptean

Deși unele unelte multifuncționale au fost produse în continuare, cu timpul a apărut nevoia unor instrumente cu scopuri specifice. Acest mușaj al unui fierăstrău egiptean timpuriu, produs în circa 3000 î.Hr., este un exemplu de unealtă specializată.

SECURI

lămă montată orizontal

tâiș rezistent

suprafață șlefuită

gaură pentru atașarea cozii

mâner (replică)

curea din piele pentru prindere

Secure neolitice din diorit

La finele Epocii Pietrei, după 10 000 î.Hr., oamenii au dezvoltat tehnici noi, șlefuit piatră dură în forma unor securi pentru a tăia lemn și nu numai.

Secure din piatră cu gaură pentru mâner

Pe măsură ce obiectele din metal s-au răspândit în Europa mileniiu III î.Hr., comunitățile care nu foloseau metal au creat imitații din piatră fină, nu cu scop practic, ci ca obiecte la modă.

AGRICULTURĂ

Seceră timpurie

Fiindcă cerealele au devenit o parte importantă a dietei, oamenii au inventat seceri pentru a le recolta, dar și pentru a tăia și folosit la rogoșni, coșuri și în construcții.

un bețișor ca gană pentru a fisa greutatea

piatră perforată ca greutate

replică modernă a bățului

sir de lamele din silex

mâner din os

cap de câprioară decorativ

Băț pentru săpat

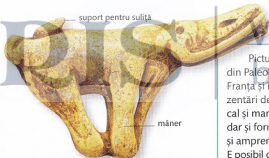
Betele pentru săpat erau folosite la dezgroparea tuberculelor și pentru a face gropi pentru semințe și bulbi. Greutatea din piatră așezată pe băț îi creștea puterea de penetrare.

Unealtă mezolitică din piatră

Uneltelor grele din piatră aveau multe întrebări: țări: banda era folosită la tăierea și șlefuirea lemnului, iar cazmaua servea probabil la dezgroparea plantelor și la desprinderea melcilor turțiți de pe pietre.

ARTĂ ȘI CULTURĂ

În multe părți ale lumii, în Paleoliticul târziu s-a dezvoltat arta, inclusiv pictura, gravura și sculptura. Au început să fie folosite argila arsă, un material extrem de versatil util expresiei artistice ulterioare, și țesături din fibre vegetale. Monumente din piatră, având adesea un scop ritual, au fost create începând cu 9500 î.Hr. (vezi, de exemplu, Stonehenge, p. 40).

Aruncător de sulițe în formă de mamut

Această sculptură din os din Franța îmbină utilitatea aruncătorului de sulițe cu sensibilitatea artistică față de natura.

ARTĂ RUPESTRĂ

Picturi rupestre impresionante din Paleolitic au fost descoperite în Franța și în Spania și includ reprezentări de animale precum acest cal și mamut din Lascaux, Franța, dar și forme geometrice, puncte și amprente, desenate sau gravate. E posibil ca arta mai veche să aparțină neandertalienilor. Scopul este necunoscut, dar erau probabil parte din rituri religioase sau magice.

VIAȚĂ DOMESTICĂ

Nomazii, inclusiv vânătorii-culegători, puteau să transporte doar câteva obiecte mici. Comunitățile sedentare, în schimb, acumulau bunuri, inclusiv obiecte fragile din ceramică sau frecătoare masive din piatră (rășnițe). După 11 500 î.Hr., odată cu răspândirea agriculturii, asemenea obiecte au devenit tot mai comune.

PIEPTENE DIN LEMN PENTRU ȚESUT

Unelte pentru țesut

Țesutul la războaie simple a început în Neolitic, când se foloseau bumbac, în India și în America de Sud, și în și alte fibre vegetale, în vestul Asiei și Europa. Războaie mai complexe, precum și mătasea sau lăna de alpaca sau de oaie au fost folosite mai târziu.

GRUTATE DIN ARGILA
PENTRU RĂZBOII DE ȚESUT

SPATULĂ

LINGURĂ

FURCĂ

rășniță din
piatră durăfrecătoare
din gresieTăcămuri din os
de la Țătal Hötük

Trecerea la viața sedentară și agricultura a dus la schimbarea dietei și la apariția de noi unelte pentru gătit și mâncat.

Unelte pentru măcinat

Cerealele (dar și semințele și nucile) erau măcinate pentru a face făină pentru pâine, terci sau fierturi. Măcinarea cu o rășniță din piatră și cu o piatră frecătoare a devenit o sarcină dificilă zilnică pentru numeroase femei.

OLĂRII

Vas Jomon târziu

Olăritul a fost inventat independent în diferite părți ale lumii. Primele vase, inclusiv cele ale civilizației Jomon, provin din Paleoliticul târziu din Asia de Est.

margine
vălurită
tipicămodele gravate
și umet lăstate
cu sfoi

Cupă, cultura Bell Beaker

După 2900 î.Hr., în anumite părți ale Europei, cultura Bell Beaker a creat cupe într-un stil distinctiv în formă de clopot răsturnat.

decorațiuni
tipice
formă de clopotVas în formă
de vagonet

Inventat în mileniul IV î.Hr., transportul pe roți, folosind animale de tracțiune, a revoluționat munca, permițându-le oamenilor să care bunuri grele sau voluminoase. Acest vas a fost descoperit în Europa de Est.

decorațiuni făcute
prin incizieosie fixă
roata
solidă

CREDINȚE ȘI RITUALURI

Nu cunoaștem credințele religioase ale oamenilor care au trăit înainte de inventarea scrisului. Diversitatea modului în care se ocupau de morți, reprezentări artistice și altare cu ofrande (chiar sacrificii) ne oferă indicii. Putem învăța multe prin studierea practicilor religioase ale culturilor de azi comparându-le cu urmele lăuate de strămoșii preistorici.

știft de aur
folosit aplicară

gaură
pentru
atașare la
veșminte

decorațiuni
în relief

Bunuri din mormintele celor bogăți

Odată cu dezvoltarea comunităților au apărut și diferențele sociale. Felul în care erau tratați morții reflecta adesea statutul lor din timpul vieții, bogăția obiectelor din unele morminte arătând că aparțin unor oameni importanți.

PLACĂ MEMORIALĂ
DIN SIST

LESPEDA DIN SIST CARE
ACOPEREA MORMĂNTUL

Artă funerară
Unele morminte megalitice din Neoliticul târziu european includ pietre cu motive geometrice. Este posibil să fi avut semnificație religioasă. Uneori apar și pe alte bunuri din morminte, de pildă pe plăci memoriale făcute dintr-o piatră dură numită sist, ce se găsește în sudul Spaniei și al Portugaliei.

model funerar vizibil doar
persoanei din mormânt

trăsături modelate
în ghips pictat

ghicior în loc
de ochi

craniu vizibil
acolo unde s-a
desprins ghipsul

umplutură
din plante

Ghips din Ierihon

La începutul Neoliticului, în unele părți din Asia de Vest, morții erau îngropați sub podețele caselor; craniile erau îndepărtate și modelate cu trăsături realiste, probabil pentru ritualuri în cultul strămoșilor.

Mumie Chinchorro

Unele culturi își conservau morții prin mumificare; prima a fost civilizația sud-americană Chinchorro din 5000 î.Hr. Oamenii îndepărtau carnea celui decedat, rearanjau oasele și înlocuiau pielea.

mască
din lut

STATUETE UMANE

Statuetă din Neoliticul târziu

Statuetele din piatră au fost create de cultura din Irlanda și Marea. Unele erau folosite în ritualuri; altele erau pur decorative; reprezentau statutul social sau erau jucării.

Statuete Venus

Aceste siluete de femei din Paleoliticul târziu european sunt cunoscute ca statuete Venus. Sculptate în fildeș de mamut, piatră și lut ars, au solduri și sâni pronunțați și, în general, sunt lipsite de trăsături faciale. Este posibil să fi jucat un rol în ritualuri.

brațe
simplificate

fântă pentru
a monta
statueta

cap lipsit
de trăsături

LUT
ARS

mâini
mici

zonă deteriorată
fese
pronunțate

păr,
trăsătură
infățisată
rar

mâini mici,
sprijinite
pe sâni

picioare scurte
și înguste

CALCAR

FILDEȘ
DE MAMUT

ENIGMA CIVILIZAȚIEI INDULUI

We know
books

Motive naturaliste

Animale cu un corn apar des pe sigiliile din zona Indului. Acesta poate fi un unicorn sau un taur din profil.

Pe la anul 2500 î.Hr., în regiunea Indului (pe teritoriul Indiei și Pakistanului de azi) au apărut primele așezări urbane planificate. Societatea Indului a fost bine organizată, lăsând în urmă numeroase obiecte stilizate, însă unele detalii legate de această cultură rămân necunoscute întrucât sistemul lor de scriere nu a fost descifrat.

Clădiri publice

Mohenjo-Daro, în Pakistanul de azi, a fost cel mai mare oraș din zona Indului, acoperind o suprafață de peste 250 de hectare, cu o populație posibilă de 100 000 de locuitori. Multe dintre construcțiile sale, printre care și peste 700 de fântâni, au fost realizate din cărămizi arse de dimensiuni standardizate.

Majoritatea așezărilor urbane din zona Indului aveau în centru o fortificație masivă, citadela, și alte clădiri publice monumentale. Printre acestea se numără Marea Baie Publică de la Mohenjo-Daro, probabil un loc de purificare rituală. Organizarea politică din zonă rămâne un mister, parțial fiindcă sistemul de scriere al acestei civilizații nu a fost încă descifrat. Știm însă că societatea era organizată și controlată, avea un standard de viață bun și meșteșuguri foarte dezvoltate. Un depozit și ateliere meșteșugărești din Lothal,

în sudul Gujaratului, precum și cele de la Harappa din Punjab dovedesc rolul jucat de așezările urbane în manufactură, în depozitarea și distribuția bunurilor pentru comerțul exterior și intern. Răurile asigurau rețelele de transport, iar bunuri erau purtate de păstori în perioade transhumante. Vânătorii-culegători erau purtați de păstori în perioade transhumante. Vânătorii-culegători erau purtați de păstori în perioade transhumante. Vânătorii-culegători erau purtați de păstori în perioade transhumante.

NEGUSTORI AI GOLFULUI

Văile, munții și zonele de coastă ale Indului asigurau abundența agricolă

și pastorală și numeroase materii prime. Locuitorii obțineau minereuri metalifere și lapis lazuli din Afghanistan. Trimeau lapis lazuli în Mesopotamia, alături de carneol și alte gemențe, fildeș, cherestea, aur, cupru și alte materiale, primind la schimb, probabil, argint și textile din lână.

După 1800 î.Hr., schimbări necunoscute au dus la destrămarea civilizației de pe valea Indului. Așezările urbane au fost abandonate și scrisul a încetat. Totuși, comunitățile de agricultori au continuat să prospere în multe părți ale regiunii.

